

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA MAKAMU WA RAIS**

**HOTUBA YA MHESHIMIWA DKT. PHILIP ISDOR MPANGO,
MAKAMU WA RAIS WA JAMHURI YA MUUNGANO WA
TANZANIA WAKATI WA HAFLA YA UZINDUZI WA SERA
YA TAIFA YA MAZINGIRA YA MWAKA 2021,**

**DODOMA
12 FEBRUARI, 2022**

Mhe. Kassim M. Majaliwa, Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania;

Mhe. Dkt. Selemani Saidi Jafo (MB), Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais – Muungano na Mazingira;

Waheshimiwa Mawaziri na Naibu Mawaziri wa SMT na SMZ mliopo;

Mhe. Anthony John Mtaka, Mkuu wa Mkoa wa Dodoma;

Makatibu Wakuu na Naibu Makatibu Wakuu mliopo;

Katibu Tawala Mkoa wa Dodoma;

Waheshimiwa Wakuu wa Wilaya;

Waheshimiwa Wabunge;

Waheshimiwa Madiwani;

Viongozi mbalimbali wa Vyama vya Siasa;

Viongozi wa Dini na Madhehebu mbalimbali ya Dini;

Washirika wa Maendeleo;

Wawakilishi wa Sekta Binafsi na Asasi za Kiraia;

Ndugu Wanahabari;

Wageni Waalikwa, Mabibi na Mabwana.

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.....

Kwanza, Naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu, ambaye kwa rehema zake ametujalia afya njema na kutuwezesha kukutana siku hii ya leo. Aidha, ninakushukuru Mheshimiwa Dkt. Selemani Said Jafo, Mbunge na Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais – Muungano na Mazingira pamoja na Uongozi na watumishi wa Ofisi yako na taasisi zake kwa kuandaa na kufanikisha wiki hii ya uzinduzi wa Sera Mpya ya Mazingira inayofikia kilele leo

tarehe 12 Februari 2022, ambapo tunaenda kuzindua Sera Mpya ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 2021.

Pili, nichukue fursa hii pia kuwapongeza wananchi wote wa Jiji la Dodoma na wadau mbalimbali wa mazingira kwa kushiriki kikamilifu katika shughuli mbalimbali za hifadhi ya mazingira tangu tarehe 7 Februari hadi kufikia leo. Nimefarijika sana kuona mwamko wa wananchi wa kuifanya Dodoma kuwa safi na ya kijani na hivyo kuwa sehemu ya utekelezaji wa Sera yetu. Nimepata taarifa kuwa katika wiki hii mmepanda miti katika maeneo ya Medeli, Iyumbu, Iseni, maeneo ya barabara ya Chimwaga – Iyumbu na kufanya usafi katika maeneo mbalimbali ya jiji letu, ambalo ni makao makuu ya nchi yetu. Mimi kama msimamizi mkuu wa mazingira, kwakweli mmenitia moyo sana.

Tatu, napenda niwapongeze kwa dhati viongozi na wananchi wote katika mikoa mbalimbali ambao wamefanya jitihada kulinda na kuhifadhi mazingira pamoja na kufanya usafi katika maeneo yao. Kipekee, napenda kutoa pongezi maalum kwa viongozi na wananchi wa Jiji la Dar es Salaam, (kwa mujibu wa Jarida la Africa Tour, Dar es Salaam ni Jiji la 6 kwa usafi Afrika) na manisipaa za Moshi na Iringa kwa kuwa vinara wa usafi nchini.

Nataka kukusisitiza hapa kwamba, kazi ya kuhifadhi mazingira ikiwemo kulinda vyanzo vya maji, misitu, upandaji miti, kupendeyesha miji yetu na kufanya usafi katika maeneo ya makazi yetu, masoko, sehemu za biashara, viwandani na kwenye taasisi mbalimbali za serikali kama shule na taasisi zisizo za kiserikali ni lazima kuanzia sasa ziwe za kudumu! Aidha, serikali inamtaka kila kiongozi wa mtaa, kijiji, halmashauri za miji na majiji asimamie utekelezaji wa maagizo haya na itakuwa kipimo cha uwezo wake wa kiuongozi.

Kumbukeni kuwa, ni agizo la Mwenyezi Mungu kutunza mazingira yetu kwa faida yetu na vizazi vijavyo. Kwa Wakristo someni Biblia Takatifu Kitabu cha Mwanzo Sura ya 2:15 na kwa Waislam someni Quran Tukufu Sura ya 80 aya ya 24-33 zinazozungumzia utunzaji wa mazingira.

Ndugu Viongozi, Wananchi na Wageni Waalikwa,

Suala la hifadhi na usimamizi wa mazingira nchini ni moja ya vipaumbele muhimu vya Serikali ya Awamu ya Sita. Taarifa ya mwisho ya hali ya mazingira nchini ya mwaka 2019 ilionesha kuwa kuna mapungufu mengi kuhusu namna tunavyotekeleza Sera na Sheria zinazohusu hifadhi na usimamizi wa mazingira. Kumekuwa na ongezeko la uharibifu wa ardhi ambao

unahusiana na shughuli za ufugaji, kilimo kisichokuwa na mpangilio na ukataji wa miti ovyo. Kiwango cha uharibifu wa ardhi kimeongezeka kutoka asilimia 42 mwaka 1980, asilimia 50 mwaka 2012 hadi asilimia 63 mwaka 2018 (*State of the Environment Report No. 3, August 2019*). Hivyo, hatuna budi kuimarisha mipango mkakati ya utekelezaji, ambayo inajumuisha ufuatiliaji, usimamizi thabiti na kufanya tathmini ya mara kwa mara!

Mheshimiwa Waziri na Viongozi

Ofisi ya Makamu wa Rais, Muungano na Mazingira ina dhamana kubwa ya kuhakikisha Sera hii inatekelezwa kikamilifu ikiwa ni pamoja na kuhakikisha Tanzania inakuwa ya kijani na yenye mazingira safi. Tumekuwa na mipango mingi lakini utekelezaji wake bado hauridhishi. Hivyo inatulazimu tuache kutekeleza ajenda hii muhimu kwa uhai wa Taifa kwa mazoea. Nawasihi ndugu zangu tusiishie kwenye matamshi ya kisera na kaulimbiu tu! Lazima kuanzia sasa, tufanye kazi ya ziada na tujiwekee viashiria vinavyopimika ambavyo vitaonesha kweli tumefanya kazi yenye matokeo chanya katika kuboresha mazingira ya nchi yetu. Tupunguze nadharia na tufanye vitendo zaidi!

Aidha, Sheria zetu ndogondogo kuhusiana na suala zima la hifadhi na usimamizi wa mazingira ziwekwe bayana na kusimamiwa ipasavyo ikiwa ni pamoja na faini na adhabu mbalimbali zitakazohusika. Na kama hizo faini ni ndogo sana basi tuongeze ili wahaaribifu wa mazingira wawajibike ipasavyo! Tuwe makini na wakali zaidi kwenye hili. Nitapenda pia kuona utaratibu wa kushindanisha Mikoa na Taasisi katika uhifadhi na usimamizi wa mazingira unaimarishwa. Kwa upande wa hapa Makao Makuu Dodoma, ninataarifa kuwa, Sheria Ndogo za Halmashauri ya Jiji la Dodoma bado hazijaidhinishwa. Hivyo Waziri- OR TAMISEMI, hakikisha sheria hizi zinaidhinishwa haraka, na kama kuna Mikoa mingine pia, hiyo kazi ifanyike! Vilevile usimamizi wa mipango miji ni dhaifu! Maeneo yaliyotengwa kwa ajili ya bustani za kupumzikia (*green parks*) tayari yamevamiwa na wananchi wamejenga. Hata maeneo ya kilimo cha mjini (*urban farming*) ni nyumba tu zinaota kama uyoga kila kukicha, sijui ardhi ya mazao kama zabibu itabaki wapi? Ninawaelekeza wakurugenzi wa Halmashauri, Miji na Majiji yote nchini kusimamia mipango miji ipasavyo.

Ndugu Wananchi na Wageni Waalikwa,

Zoezi la kutunza mazingira kwa ajili ya maendeleo ni lazima liwe zoezi shirikishi kwani peke yetu kama Serikali hatuwezi! Hivyo, tunahitaji jitihada za pamoja kutoka Serikali Kuu, serikali za mitaa, taasisi za Serikali na zisizo za

kiserikali; Sekta Binafsi; wadau wengine na jamii nzima, kuanzia mijini hadi vijijini. Hivyo, natoa agizo kwa Wizara na taasisi zote za Serikali kuhakikisha zinapanda miti na kutunza mazingira katika maeneo yao yanayowazunguka. Vilevile, zoezi hili lifanyike pia katika kila kaya; shule zote kuanzia msingi hadi vyuo vikuu; kwenye maeneo ya taasisi za dini kote nchini; kwenye maeneo yanayomilikiwa na taasisi binafsi kama vile vituo vya kuuza mafuta; na pia kwenye maeneo ya viwanda. Aidha, Wakala wa Barabara Tanzania (TANROADS) na Wakala wa Barabara vijijini (TARURA) mhakikishe wakandarasi wanapanda miti na maua pembezoni mwa eneo la akiba la barabara (*road reserve*) kwa kila barabara mpya inayojengwa kuanzia sasa na pia uwekaji wa taa za barabarani na barabara za watembea kwa miguu. Na kwa ndugu zangu mnaohusika na biashara ndogondogo mfano kuosha magari, mnaofyatua matofali kibiashara n.k pembezoni mwa barabara na maeneo yenu mengine ya kazi, mshiriki katika kupendezesha, kujanisha na kusafisha mazingira yenu ya kazi.

Ndugu Wananchi na Wageni Waalikwa,

Napenda nitoe msisitizo pia kwa vyombo vyetu vya ulinzi na usalama, kuhakikisha upandaji wa miti na utunzaji wa mazingira katika maeneo yenu yote nchini. Tumeona mifano mizuri kutoka kwenu katika kuhakikisha maeneo yenu yanakuwa safi na yenye kuvutia. Mfano mzuri ni Kambi ya Jeshi la Wananchi - Lugalo, Dar es Salaam. Nitoe rai kwa Wakuu wa Vyombo vya Ulinzi na Usalama na makamanda mkasimamie hili kwenye maeneo yenu mengine. Kwa mfano, huwa najiuliza maswali mengi sana wakati napita pale JKT Makutupora. Kwakweli sielewi kwanini wanashindwa hata kupanda miti pale barabarani nje ya eneo la akiba ya barabara Kuu Dodoma – Arusha, wakati wana nguvu kazi (kuruta) ya kutosha. Aidha, Jeshi la Magereza, nanyi hamna sababu ya kushindwa zoezi hili maana nguvukazi mnayo ya kutosha! Vyombo vya ulinzi na usalama mmekuwa daima mfano bora katika kazi zenu za msingi na pale yanapotokea majanga kama miundombinu ya reli na barabara kusombwa na mafuriko mnafanya kazi nzuri sana. Sasa wakati huu wa amani nawaomba pia mkawe mfano bora katika uhifadhi na usimamizi wa mazingira katika maeneo yanayowazunguka ikiwa ni pamoja na barabara kuu zinazopita pembeni au ndani ya Kambi.

Ndugu Viongozi na Wananchi Wote,

Pamoja na kusema haya, Serikali inatambua na kupongeza mchango wa Sekta binafsi, mashirika yasiyo ya kiserikali pamoja na washirika wa maendeleo na nchi rafiki katika kuunga mkono juhudi za Serikali kwenye suala la kuhifadhi mazingira. Hata hivyo, nitoe wito kwenu hususan kwa wenye viwanda nchini,

muendelelee kuzingatia misingi ya uzalishaji endelevu, matumizi ya mbinu bora za uzalishaji na teknolojia rafiki kwa mazingira. Vilevile, nawasihi muongeze juhudi hasa katika kuhamasisha, kukuza uelewa na kujenga uwezo wa jamii na taasisi mbalimbali kupambana na uchafuzi wa mazingira kwa kupitia wataalam wenu, teknolojia na rasilimali fedha.

Ndugu Wananchi na Wageni Waalikwa,

Tunafahamu kuwa, ili muweze kutuunga mkono, lazima na sisi kama Serikali tujipange kikamilifu. Ni katika muktadha huu, Mheshimiwa Rais kwa makusudi kabisa amemteua Naibu Katibu Mkuu – Mazingira ili masuala yote yanayohusu mazingira yaweze kuratibiwa na kushughulikiwa kwa ukaribu zaidi katika ngazi ya utendaji. Hivyo, Mheshimiwa Waziri pamoja na viongozi wa Ofisi ya Makamu wa Rais, baada ya uzinduzi huu wa Sera unaofanyika leo, mjipange sawasawa kuhakikisha sekta zote pamoja wadau husika wanajua wajibu wao katika Mkakati wa Utekelezaji wa Sera hii.

Ndugu Wananchi na Wageni Waalikwa,

Nafahamu kuwa leo nimealikwa kuja kuzindua Sera Mpya ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 2021. Hata hivyo, sambamba na uzinduzi huu wa Sera, leo pia katika hadhara hii nataka nihamasishe kwa mara nyingine tena Kampeni ya Ujanishaji wa Jiji la Dodoma, ambayo ilizinduliwa mwaka 2017 na Mheshimiwa Rais alipokuwa Makamu wa Rais! Nataka kazi nzuri iliyoanzishwa na Mheshimiwa Rais iendelezwe kwa kasi na nguvu zaidi. Dodoma iwe ya mfano kwenye utekelezaji wa Sera hii ya Mazingira na Kampeni ya Usafi na Ujanishaji. Tuoneshe kwa vitendo! Hifadhi na usimamaizi wa mazingira ni jukumu la kila mmoja wetu, tushirikiane!

Sambamba na haya yote, Taasisi ya Huduma za Misititu (Tanzania Forestry Services - TFS) inajukumu muhimu sana la kufanikisha zoezi hili. Kwahiyo lazima, mjipange! Tunahamasisha wananchi na wadau kutuunga mkono lakini tujiulize, ***Je, tuna miche ya kutosha iliyopevuka kwa kupandwa?*** Kuweni na malengo ambayo yatawapa dira ya utekelezaji kujua ni miche mingapi na ya aina gani mnatakiwa kuwa nayo ili kuweza kukidhi mahitaji. Ongezeni vitalu katika maeneo mbalimbali ili wananchi na wadau wasilazimike kufuata miche mbali na maeneo yao. Kuweni wabunifu! Kwa mawazo yangu, ninawashauri mjipange kufundisha vikundi vya vijana katika kila Halmashauri nchini kupanda vitalu vya miti (ya mbao, matunda, dawa, viungo, kivuli na ile ambayo ni rafiki wa maji). Katika hili, nichukue nafasi hii kuwapongeza vijana pamoja na wajasiliamali wanaofanya biashara za kuuza miche ya miti na

maua kandokando mwa barabara, kwa kupendezesha mandhari ya maeneo yao ya kazi. Kwakweli mmekuwa mfano wa kuigwa! Mathalani, kumekuwa na vijana wanaojishughulisha na ufugaji nyuki ambao unaenda sambamba na utunzaji wa misitu, jambo hili ni la kupongezwa na nawaomba vijana wengine waige mifano hii.

Aidha, TFS mtoe elimu na muongozo ambao utasaidia wananchi wa kawaida kuelewa aina gani ya miti itakayofaa kupandwa, maeneo gani, namna ya upandaji hadi utunzaji wake, ili wadau waweze kujihusisha kwa vitendo wakiwa na elimu ya kutosha. Na mimi nitasubiri kuuona mwongozo huo! Vilevile, naagiza TAFORI wakishirikiana na TFS wachukue jitihada za ziada kuhakikisha tafiti zinafanyika katika maeneo mbalimbali nchini ili kuweza kutoa mwongozo wa aina ya miti ambayo inatakiwa ipandwe katika maeneo husika.

Ndugu Viongozi, Wananchi na Wageni Waalikwa,

Kumekuwa na vitendo vingi vinavyosababisha uharibifu wa mazingira nchini. Vitendo hivi vinafanywa na sisi wenyewe bila kujali athari zake katika jamii zetu. Vitendo hivi ni pamoja na ukataji wa miti hovy; uvamizi na uharibifu wa mapori tengefu; uvamizi na uharibifu wa vyanzo vya maji pamoja na uchomaji moto misitu yetu. Kwa mfano hapa Dodoma, kumekuwa na ukataji wa miti holela kwa ajili ya uchomaji wa mkaa kwenye eneo linalozunguka chanzo cha maji cha Mzakwe hususani katika vijiji vya Chenene, Gawaye, Zanka, Mayamaya, Zamahelo, Mundemu, JKT Makutupora na Veyula. Hapa natoa onyo kuwa, Serikali haitaendelea kulifumbia macho suala hili! Inashangaza pale Zamahelo kuna kizuizi cha kukagua usafirishaji wa mazao ya misitu lakini kila jioni kuna misafara ya pikipiki isiyoisha inaleta magunia ya mkaa jijini Dodoma, na askari wapo wanaangalia tu au baadhi yao wanakusanyia mapato mifukoni mwao! Hili nimeliona pia maeneo ya Mkoa wa Pwani kuanzia Mlandizi hadi Kibaha kuelekea Mkoa wa Dar es Salaam. Wizara ya Maliasili na Utalii pamoja na TFS, mkomeshe kabisa hali hii! Vilevile mhakikishe mnakomesha uvamizi na uharibifu wa mapori tengefu kote nchini. Aidha, Halmashauri za Miji, Serikali za vijiji na mitaa kote nchini wekeni mikakati ya kukomesha uchomaji moto ovyo na kuhakikisha mnarejesha misitu, ikolojia na uoto wa asili katika maeneo yenu hususan maeneo ambayo miti ya asili iko kwenye tishio la kutoweka.

Ndugu Viongozi na Wananchi,

Na kwa upande wa vyanzo vya maji, ninawakumbusha NEMC, kuhakikisha mnalinda na kuhifadhi vyanzo vya maji hususan mito na maeneo oevu nchini

yasiendelee kuharibiwa. Kwa mfano, kwenye chanzo cha mto Ruaha katika Bonde la Ihefu, Mbeya, hakikisheni kuna matumizi endelevu ya mto huo pamoja na mito mingine nchini. Ninafahamu hata baadhi ya viongozi nao wanahusika! Wana makundi makubwa ya mifugo ndani ya eneo la hifadhi. Wengine wana mashamba makubwa ya mpunga na wanaelekeza maji kwenye mashamba yao kiholela bila utaratibu wa kuyarudisha mtoni. Kwenye hili nitoe maelekezo kwa Waziri wa Ardhi, Waziri wa Maji, Waziri wa Kilimo, Waziri wa Mifugo na Uvuvi na Waziri wa Maliasili na Utalii kwenda katika maeneo haya mara baada ya kikao hiki cha Bunge na kufanya tathmini ya uharibifu wa mazingira na kuniletea taarifa pamoja na hatua mlizochukua. Siko tayari kama Makamu wa Rais kuona tunakamilisha ujenzi wa Bwawa la Mwalimu Nyerere halafu baadae maji hayapatikani kutokana na uharibifu unaofanyika katika vyanzo vya mto Rufiji! Tunafahamu kuwa shughuli za kilimo na mifugo ni muhimu katika ukuaji wa uchumi wetu lakini zifanywe bila kuvunja sheria za uhifadhi wa mazingira.

Ndugu Wananchi na Wageni Waalikwa,

Katika kuhakikisha tunafanikisha azma ya Mheshimiwa Rais ya kujanisha na kufanya Dodoma iwe safi, naagiza Mheshimiwa Waziri Dkt. Jafo usimamie uundaji timu itakayokuwa chini ya Mkuu wa Mkoa ikijumuisha Ofisi ya Makamu wa Rais, Ofisi ya Mkuu wa Mkoa, Jiji, TFS na wadau wengine. Timu hii iandae mpango mkakati wa utekelezaji wa Kujanisha na Kusafisha mji wa Dodoma kwa namna ambayo zoezi litakuwa endelevu na Mpango huo niupate ndani ya siku thelathini (30) kutoka leo. Ninataka taarifa ya utekelezaji ya huo mpangomkakati kiuhalisia kila baada ya miezi mitatu. Na kwenye hili niseme tu, ikitokea utekelezaji unalegalega wahusika wote wawajibike wenyewe kabla sijaingilia kati! Waziri wa Nchi Ofisi ya Rais -TAMISEMI na Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais - Mazingira, maelekezo haya yanagusa pia kila Mkoa. Hakikisheni hili linafanyika! Na niweke wazi, kuanzia sasa katika ziara zangu zote nitakazofanya, ajenda yangu ya kwanza katika Mkoa husika itakuwa ni ujanishaji, upendezeshaji na usafi wa mazingira wa mahali hapo!

Ndugu Viongozi, Wananchi na Wageni Waalikwa,

Nimalize hotuba yangu kwa kuwasihi sana, tutunze mazingira kwa manufaa ya vizazi vyetu vya sasa na vijavyo. **twendeni tukatekeleze!!** Kwa maneno haya matamu, sasa niko tayari **kuzindua Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 2021 pamoja na Mkakati wake wa utekelezaji.**

Ahsanteni sana kwa kunisikiliza!